

AHMET ÜNSAL İLE ANILAR 2

Ahmet ÜNSAL ile yapılan söyleşiye, Antalya'ya dönüş noktasında kaldığımız yerden devam ediyoruz.

«**AHMET ÜNSAL:** Ben Antalya'ya gelmek istiyorum. Antalyalı'yım ama mecburi hizmetim var. Antalya'da santral yok bir ATSO'nun arkasında Tevfik Işık'ın yaptığı santral var 2 tane 250 beygirlik ünite, 185 kva lık ünite ve bir tane de 1940'da 535 benzlik bir ünite var. Bir tane de yapılmış onun bitimine geldim ben. 1925'te adam gelmiş bir tane özel sektör bir şirket kurmuş elektriği kimse bilmiyor Ben ne yapacam diye düşünüyorum mecburi hizmetim de var.

«**BAŞKAN:** O zaman ikinci dünya savaşı yılları...
«**AHMET ÜNSAL:** 16 yaşındayım hazır askeriz. Çünkü bizden önce yedi sekiz devrenin hepsini almışlar. 1924 doğumluyum. 1337 muvazzaf ve 1336 ve gerisi ihtiyat olarak askere alınmış. Onun için eğitim yapıyorlar. Çok sert eğitimler var bir hafta ders bir hafta talim yapıyoruz. Ayazağa'da 20 şer gün kamp var 1. kampı orda yaptık, 2. kampı yapmadan savaş bitti. Ben son sınıfa geldim askerlik şubesinden bir kağıt geldi biz eski yönetmelikten askerlik açısından 20 gün kamp eksik yapmışsınız 20 gün borçlusunuz diye... Biz gittik 20 gün daha askerlik yaptık...

«**AHMET ÜNSAL:** Ben İzmit'te bir mektup aldım. Belediye başkanından ben onun kadar fen adamlarına hürmet eden bir kişi görmedim. Bana bir mektup yazmış sevgili oğlum diye başlayan. Ben Sümerbank'ta sevgili oğlum lafını hiç duymadım. Hatta Malatya'da Mehmet Turgut vardı benim arkadaşım makine mühendisi. Süleyman Demirel'in döneminde Sanayi Bakanlığı yaptı. Sonra 12 Eylül... 12 Eylül'den sonra tekrar sanayi bakanı oldu. Malatya'da bizi neredeyse kovacaklardı onun yüzünden, yemekler iyi değil diye bas bas müdüre mektup yazıyordu... İlk defa oraya diplomalı mühendis gelmiş, Ruslar yapmış santrali ve fabrikada çalışan gözü açık gördükleri insanları yetiştirmişler. Rusya'da eğitim vermişler. Onlar da gelmiş müdür, şef olmuş oraya. İlk defa Mehmet Yavaş, ben, Mehmet Turgut geldik. Biz oraya gidinceye kadar onlarla idare etmişler. Fakat biz o türlü işe alışık değiliz. Biz stajlarda o kadar iş bitiren insanlarız. Geldik dağlar taşlar her yer kablo dedim

bunları nereye çekeceksiniz? Santral şefi geldi, dedim nerede okudun? Semerkant'ta okudum dedi. Semerkant'lı bir adam öyle gelmiş oraya santral şefi olmuş. O zaman Semerkant'ta nasıl elektrik olacak elektrik olmayan yerde elektrik mühendisi mi olur dedim adam kızdı bana. Ben sağa sola her yere santralin giriyorum tabi. Sen dedi bunları şunları çok karıştırıyorsun. Bak müsaade ediyorum ama sonra yasaklıyacam dedi. Ben nereye gidicem dedim ne yapacam peki arıza olursa nasıl yapcam dedim olmaz dedi. Hergün üç kere dua ediyorum ben sabah girerken dedi. Hayır olmaz desem dinsiz diyecek bana.. İşte böyle şeylerin içinden geliyoruz biz.

«**BAŞKAN:** Evet biri sevgili Oğlum diye mektup yazıyor...
«**AHMET ÜNSAL:** Evet mektup yazdı. Benden önce çalışan mühendis Muzaffer ayrılmış gitmiş memur evleri var ya, ben bunlara ceryan vermem demiş. Başınızın çaresine bakın demiş, sen bana ne lazım onu söyle ben onu yaparım demiş. 1954 de ben geldim ama 1952 de başlamış bu kavgalar.

«**BAŞKAN:** Çözüm üretmek zorundasın!
«**AHMET ÜNSAL:** Evet belediye başkanı sen bana çözüm üret diyor hikaye böyle başlıyor o başka bir yerde iş bulmuş gitmiş. Şimdi bizim kayınpederin küçük kardeşi belediyede nikah memuruydu. O da demiş ki benim ağabeyimin damadı var, Antalyalı Hilmi Kaptan'ın oğlu demiş. Mektubu yazmış. Ben hayatımda öyle mektup almadım. Ben cumartesi pazar bir buradan Antalya'ya gideyim dedim. Askerlik bitti hanımla konuşuyoruz bizim bir yere yerleşmemiz lazım artık diye. Sonra ben Antalya'ya gittim. Yanına haber verdim ben geldim diye derhal gelsin demiş. Eski belediyenin olduğu yer. Ama aslında ilk önce ben belediye işhanının yanında bir yere geldim. 2. dünya savaşı bütün öğretmenleri askere aldılar. Nisanın ortası gibi bizi imtihan ettiler. Ve sınıfı geçtik. Lise talebesi olduk, babam bütün çocuklarını bir yere çıraklığa verirdi. 25 krş haftalık harçlık alırdık, meğer o parayı babam ustaya veriyormuş ustada bize verirmiş. Ben babama ortaokulu bitirdim dedim o zaman artık çıraklık yapmıcam. Ben memur olucam dedim. Neden memur ayda 2 kilo makarna 2 kilo un veriliyor o zaman memurlara şeker almanın imkanı yok zaten. 1941 yılı ekmek bir gün 250 gr. Bir gün 125 gr. Ama memura 750 gr veriyorlar. Ben memur olucam dedim. Dayım o zaman tahakkuk memuru tek torpilim. .. Ağabeylerim askere gitti bir ben varım birde küçük kardeşim. Ya dedi dayım, bizim müdür bir katip arıyor ama kız katip istiyor. Müdüre söyle beni imtihan etsin dedim ama kız falan demesin. Tamam demiş müdür gelsin, gittim işe aldı beni ve makarnalar geldi tabi. 6 tane memur var maaslarda benim yer yok kapının arkasında çalışıyorum. Ama diğer yanda bir oda var boş masanın üstünde hiçbir evrak yok. Ve bir adam geliyor herkes ayağa kalkıyor gidip oturuyor masaya ay başında bodroya bakıyorum herkesten fazla maaş alıyor. Dayıma dedim kim bu adam en çok parayı o kazanıyor. O mühim bir adam dedi, daha büyük müdürden.

«**BAŞKAN:** Seni biraz daha merak sardı!
«**AHMET ÜNSAL:** O mühendis dedi. O olmasaydı bu elektrik olmazdı dedi. Peki dedim o giderse ne olacak. Başka birini bulacağız dedi. Ben kafamda dedim bu iyi bir iş sonra dayı dedim bu hangi mektepte okunuyor. İstanbul'da bir mektep varmış dedi. Bu mühendis işte Suphi abi... Ben kafama koydum liseyi bitirince üniversiteye girmek için sınav var olgunluk sınavı. Olgunluk sınavı ne kompozisyon matematik fizik veya biyoloji mecburi felsefe veya tarih bunlardan biri seçmeli. Bu okulu bitiremezsen üniversiteye giremezsin. Derecen ne olursa olsun burada giriş imtihanı oluyor. Şimdi cebirin tam puanı 200 puan, fizik 160, kimya 120 puan, biz bu imtihana girdik. Herkesin iyi kötü

puanı var. Bizim zamanımızda 180 kişi alıyorlardı. 25 kişi elektrik. 25-30 kişi mimarlık, 60 kişi makine, kuvvetli akım, zayıf akım diye elektrik ikiye ayrılıyordu. Bunların içerisinde en yüksek puanı alan ilk altı kişiyi devlet okutuyordu. Kuvvetli akıma da 14 kişi, zayıf akıma da 10 kişi alınıyordu. Zayıf akımcılardan ilk sekiz kişiyi de PTT alıyordu iş hazır.

«**BAŞKAN:** Devlet okutuyor bir de!

«**AHMET ÜNSAL:** Bir defa İstanbul'da bir iki aile hariç Anadolu'dan gelip de babasının parasıyla okuyan yoktu, nerde para... Bizim ilk altıyı devlet aldı. Biz ilk altıya giremedik. 2. altıyı da Sümerbank aldı. Ben 2. altıya girdim. Boşta kalan yok yani herkesi devlet okutuyor.

«**BAŞKAN:** Mezuniyet başarı neydi?

«**AHMET ÜNSAL:** Hemen hemen yüzde yüzdü. Biz buraya gelince belediyeye rapor verdim. İlk üç ayda. Bu şebeke çam ağacının gövdesi kesilmiş direk olmuş. Bir rapor yazdım bu şebeke adam olmaz. Bunu yıkıp yenisini yapacağız dedim. Bu santral de adam olmaz yenisini yapacağız dedim. Sonra benim mecburi hizmetim var dedim. Ne yapcaz... 7500 lira borcum var ve mecburi hizmeti yapmazsan iki misli 15000 lira oluyor dedim. Bana bu mecburi hizmeti ödüycen dediler. Sonra maaşı öğrendim brüt 475 lira bulunmaz bir para, sonra sana 800 lira maaş ve 500 lira ek görev verecem dedi. Brüt 1300 lira hemen saniyesinde hesabımı yaptım ve tamam dedim. Ama mukavele yapcaz sonra çekip gitme dedi 2 senelik bir mukavele. Sonra birde lojman var. Birde makam aracı olarak bir motorsiklet verdiler. Tamam dedim ben. Zaten o zaman kimsede araba yok 3-4 tane özel araba var. İşyerime gittim. Müdüre istifa dilekçesini vermek ve üzerimdeki zimmetleri vermek için. Müdür dedi gidemezsin mecburi hizmetin var biliyorum dedim. Sonra siz hainsiniz devletin parasıyla okuyorsunuz sonra da çalışmıyorsunuz dedi, almadı dilekçeyi, dedim müdür ben 11 treniyle İstanbul'a gidiyorum dedim. Hanımı da İstanbul'a yolladım ondan önce ufak tefek eşyaları falan topladıktan sonra işte ben Antalya'ya böyle geldim. Sonra geldim İller Bankasına para alınabiliyor. İller Bankasından belediye meclisine verdim bu şeyi pek memnun olmadılar. Belediye meclisinde bir ziraat mühendisi vardı, Cevat bey, Kadıgıllardan, belediye meclisine anlattım tamam çık dediler. Sonra arkamdan Cevat bey geldi. Sen dedi, çok güzel konuştun ama bunun yeri burası değil. Şehir klübüne gittik, orada anlattım. Bir de bir şirket kurulmuş dokuma fabrikası, Abdülrahim abi de su getiriyor. Kırkgöz'den, su işleri baş mühendisi..

«**BAŞKAN:** Eski milletvekillerimizden Abdülrahim Erdem..

«**AHMET ÜNSAL:** Evet onun hakkı ödenemez, Antalya'ya aşık insan. 3,5 metre küp su getiriyor Kepez'de nasıl düşüreceğim diye uğraşıyor. 100 kota düşücek enerjiyi kırarak getirmek mesele ya, dedi abi buraya bir santral kuralım. Elektrik Etüt bir inceleme yapmış burada Muharrem bey de. Özel İdare müdürlüğü yapmış Haşim İşcan zamanında çok iyi bir adam,

«**BAŞKAN:** Muharrem !

«**AHMET ÜNSAL:** Muharrem Önal . Kendini yetiştirmiş bir insan.

«**BAŞKAN:** Sistemi bile çözer.

«**AHMET ÜNSAL:** Dedik ki kamuoyu oluşturalım. Bunları milletvekilleri de düşünüyorlarmış. Ne yaparız bu Antalya Elektrigini diye... Ne var şu var, ne var 26 m

düşüsü var, 1300 kva kurulu gücü var, 860 kw alabiliyorsun, 1 megawat alamıyorsun. Enerji yok. O d su alanları kaçak bahçelerin yolların arasından geçiyor su. Bir şirket kuralım dendi Muharrem bey devreye girdi. Şirket hazırladı Hükümete soralım dendi. Başbakan Adnan Menderes'e gidildi. Çukurova Elektrik de Seyhan Barajı yapıyor. DSI o tarihte yeni kuruluyor. Tam o sıralarda Su Müdürlüğü var Süleyman bey orada çalışıyor. Baraj ihtisası yapmış Amerika'da bir yıl... Barajlar kralı Atilla Kork, Adnan Selekler onlar falan bu konuya hazır sanki. Dediler biz bunun eşini Çukurova'ya yapıyoruz. Çukurova Elektrik Santrali kurulmak üzere onun statüsünü alıp sizde kendinize kuracaksınız. Aynı o yolu takip edeceksiniz. Biz size imtiyaz vereceğiz şimdiki lisans dediğimiz şey. Antalya İli Kepez ve Antalya havalesi elektrik santrali olacak. Bunun %30 unu Etibank aldı. Projeleri o yapacak. %70 ini de siz bulacaksınız bu paranın dendi. Su ne kadar var ölçüldü, biçildi. 18 metre küp 27 megawata tekabül ediyor. Buranın imtiyazını size vereceğiz 60 yıl müddetli bir imtiyaz fakat Antalya İlinin tüm köylerine elektrigi siz temin edeceksiniz dendi. 10 milyonluk şirket proje 11 milyona çıkıyor hemen şirketler bulundu. Etibank hemen projeye sahip çıktı ve üç ay içerisinde başladı.

«**BAŞKAN:** Hisseler satıldı!

«**AHMET ÜNSAL:** Evet zaten mecburi satılıyor, 80 kişi falan aşağı yukarı . 5000 lira hisse 1 tane alan var iki tane alan var 5 tane alan üç beş kişi var. Ama %63 u Etibank'ın hisse senetleri satıldı. Bu şirket kuruldu. Parası da temin edilmeye başlandı. 1957 de iş başladı. Ama gelip temelini attılar. Seçim var. Dokuma fabrikası başladı projenin içine girildi artık. Biz sık sık gidiyoruz. Elektrik olarak hesap yapılıyor. İnşaat devam ediyor. 120 milyon kw saatlik proje hesaplandı. Dokuma fabrikasının tamamı çalıştığında. 8 milyon kw saat olacak. Biz 3.5 - 4 milyon saat üretiyoruz. Tamamı o kadar, hadi Antalya büyüdü 4 milyon o aldı ama yüzü dışarıda kaldı yine bunun . Etibank onu düşünüyor. Dokuma yok. 400 500 kw şehir alıyor başka yok. Ferro Krom yok. Dokuma yok, satmasan bir türlü satsan bir türlü .Elektrot sıvı havuz yaptık biz oraya

«**BAŞKAN:** Toprağın altına!

«**AHMET ÜNSAL:** Evet, sonra tesisler başladı. İtalya'dan adamlar test yapacaklar. Yük testi yapacaklar. Bir havuz yapıldı Suphi Bey kontrol baş müh. o zaman İtalya'dan reglatör getirdik. reglatör koyduk. Kabloyla yüklü bir reglatör yaptık. Makaralı üniteleri öyle yüklüyoruz. Böyle sıkıntılarımız oldu. Üç üniteyle soktuk devreye 4 kuruştan elektrik satmaya başladık. O sıralar birde kabuller başladı. 27 Mayıs'ın üstüdür. Vali kabul etmedi vermem dedi. Etibank hemen Ferro Krom'a 4 kuruştan elektrik satmaya başladı.

«**BAŞKAN:** Ahmet abi uygun görürsen şimdilik burada bırakalım. Sende tarih bitmez ileride söyleşimize devam edelim ne dersin? Çok teşekkürler.

«**AHMET ÜNSAL:** Tamam, Ben teşekkür ederim.

